

Pokyny na zapojenie osôb s intelektuálnym postihnutím do konzultácií o zásadách

Slovenský

Inclusion Europe

Pokyny na zapojenie osôb s intelektuálnym postihnutím do konzultácií o zásadách

Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím (ďalej len Dohovor) prináša zásadné zmeny týkajúce sa života osôb s intelektuálnym postihnutím a ich rodín. Účasť v občianskej spoločnosti, najmä účasť osôb so zdravotným postihnutím a ich príslušných organizácií, predstavuje kľúčový prvok Dohovoru a nevyhnutnú požiadavku na úplné a účinné uvedenie Dohovoru do praxe. To je zdôraznené v preambule Dohovoru, ktorá uvádza, že „osoby so zdravotným postihnutím by mali mať možnosť aktívne sa podieľať na rozhodovacích procesoch o politike a programoch vrátane tých, ktoré sa ich priamo týkajú“.¹

Avšak i keď od prijatia Dohovoru organizáciou OSN a Generálnym zhromaždením uplynulo niekoľko rokov, osobys intelektuálnym postihnutím sú stále vynechávané a odsúvané na okraj príslušných konzultácií, niekedy dokonca i v rámci organizovaných hnutí združujúcich osoby so zdravotnými postihnutiami. To často pramení z potenciálnych ťažkostí, ktoré sú vnímané ako náročné z hľadiska uspokojenia konkrétnych potrieb týkajúcich sa podpory. Bez toho, aby im bola poskytnutá potrebná podpora, však budú osoby s intelektuálnym postihnutím fakticky vylúčené z účasti v zastupovaní vlastných organizácií. To často vedie k zapojeniu profesionálov alebo rodinných príslušníkov, ktorí vystupujú ako hovorcovia príslušnej skupiny osôb so zdravotnými postihnutiami miesto toho, aby o svojom postupe konzultovali priamo s osobami so zdravotnými postihnutiami.

Organizácia Inclusion Europe a jej členovia sa domnievajú, že je kľúčové, aby boli osoby s intelektuálnym postihnutím zapojené do

všetkých procesov týkajúcich sa vytvárania zásad. Cieľom tohto dokumentu je preto vytýčiť konkrétne princípy a postupy, ktoré takéto zapojenie umožnia, a poskytnú osobám s intelektuálnym postihnutím hlas, ktorý im patrí.

1. Účasť: základný princíp Dohovoru.

V Dohovore OSN bola formálne ustanovená účasť osôb s intelektuálnym postihnutím vo všetkých fázach vývoja zásad.

Článok 3 Dohovoru vytyčuje základné princípy Dohovoru. Medzi ne patrí i princíp „plné a účinné zapojenie sa a začlenenie do spoločnosti“. Princípy vytyčené v článku 3 efektívne predstavujú hodnotový systém Dohovoru, ktorým sa riadi vykladanie všetkých ostatných práv a povinností v Dohovore a ich uvádzanie do praxe.

Článok 4 Dohovoru vyžaduje, aby zmluvné strany zastupujúce štáty dôkladne spolupracovali na konzultáciách s osobami so zdravotným postihnutím a aktívne tieto osoby zapájali prostredníctvom reprezentatívnych organizácií do celého cyklu vytvárania zásad, vrátane určovania agendy, plánovania a nasadzovania zásad a programov či služieb, ktoré sa týkajú života osôb so zdravotným postihnutím. Ustanovenia článku 4(3) uvádzajú, že zmluvné strany zastupujúce štáty musia dôkladne konzultovať s osobami so zdravotným postihnutím a aktívne tieto osoby zapájať (vrátane detí so zdravotným postihnutím) prostredníctvom reprezentatívnych organizácií.

¹ Dohovor, Preambula, paragraf (o).

Dohovor OSN zahŕňa aj účasť organizácií združujúcich osoby so zdravotným postihnutím do procesu monitorovania ako logické dokončenie cyklu zásad. Článok 33(3) vyžaduje, aby bola občianska spoločnosť „zahrnutá do procesu monitorovania a plne sa na ňom zúčastňovala“. Zmluvné strany zastupujúce štáty musia zaistiť úplnú účasť – ide o omnoho významnejšiu povinnosť, než v prípade konzultácie. Článok 33(3) umožňuje osobám so zdravotným postihnutím aj účasť nezávisle na organizáciách združujúcich osoby so zdravotným postihnutím.

Dohovor OSN ďalej ustanovuje v článku 29, že osoby so zdravotným postihnutím musia mať účinný prístup k politickému a verejnému životu prostredníctvom práva voliť a byť zvolený. Tým zaisťuje, že sa osoby so zdravotným postihnutím môžu stať členmi politických strán či mimovládnych organizácií. Zmluvné strany zastupujúce štáty nemajú len povinnosť umožniť existenciu reprezentatívnych organizácií osôb so zdravotným postihnutím alebo organizácií združujúcich osoby so zdravotným postihnutím, ale aj „aktívne podporovať prostredie, v ktorom sa osoby so zdravotným postihnutím môžu účinne a plne zúčastňovať na riadení verejných záležitostí“ a zaistiť, že sú týmto organizáciám poskytované prostriedky alebo organizačné kapacity umožňujúce im podieľať sa na občianskej spoločnosti a politickom živote.

2. Zmysluplná a účinná účasť

I keď v rôznych európskych krajinách došlo k významnému pokroku v zapájaní občianskej spoločnosti do vytvárania zásad, pre osoby s intelektuálnym postihnutím a ich rodiny stále nie je jednoduché prejavíť svoj názor, dosiahnuť, aby bol tento názor vypočutý, a začať dialóg s vládou. Ich skúsenosti a vedomosti často nie sú uznávané, nielen preto, že často stoja pred viacerými prekážkami týkajúcimi sa komunikácie a

prístupu, ale aj preto, že im môžu chýbať potrebné prostriedky, aby boli vnímaní ako rovnocenní partneri.

Účasť osôb s intelektuálnym postihnutím v cykle vytvárania zásad môže byť samozrejme náročná a vyžaduje nové opatrenia a prispôsobenia, rovnako ako i veľkú mieru pružnosti. Zmysluplná účasť vyžaduje, aby bol proces zapojenia osôb s intelektuálnym postihnutím a ich reprezentatívnych organizácií uskutočnený otvoreným a transparentným spôsobom.

Nasledujúce princípy by mali byť rešpektované vo všetkých oblastiach zásad a mali by predstavovať základ zapojenia osôb s intelektuálnym postihnutím.

Adekvátne zastúpenie

Vlády i väčšie skupiny občianskej spoločnosti by mali proaktívne vyhľadávať priamu účasť osôb s intelektuálnym postihnutím. Aby to bolo možné, je nutné uviesť do praxe rôzne opatrenia týkajúce sa prístupnosti. Organizácie združujúce osoby s intelektuálnym postihnutím a ich rodiny by mali byť aktívne podporované, aby určili sebaobhajcov, ktorí ich budú v týchto konzultáciách reprezentovať.

Dôležité je zaistiť aj to, aby poskytovatelia služieb, vrátane profesionálneho zdravotníckeho personálu a personálu poskytujúceho sociálnu starostlivosť, ktorí tvrdia, že zastupujú svojich pacientov a klientov, neboli hlavnými zainteresovanými osobami, s ktorými sa bude konzultovať. I keď títo poskytovatelia môžu konať s dobrými úmyslami, mali by ste sa takejto praxi vyhýbať, pretože nemôžu nahradiť názory osôb s intelektuálnym postihnutím.

Včasné a sústavné zapojenie občianskej spoločnosti

Osoby s intelektuálnym postihnutím by mali byť zapojené už od úvodných fáz plánovania zásad, aby sa zaistilo, že sú spôsoby účasti zmysluplné a že osoby s intelektuálnym

postihnutím majú k dispozícii čas potrebný na to, aby hodnotným spôsobom prispeli k procesu určovania zásad. Je dôležité, aby si vlády uvedomili, že osoby s intelektuálnym postihnutím a ich rodiny sú odborníkmi vzhľadom na ich vlastné životy.

Ich účasť by mala byť udržiavaná v priebehu celého cyklu zásad: pri určovaní agendy, plánovaní, uvedení do praxe a monitorovaní i vyhodnotení zásad a služieb. Tento proces konzultácie a účasti by mal prebiehať na všetkých úrovniach, či už na lokálnych, oblastných, štátnych, celoeurópskych či medzinárodných, aby došlo k úplnému zastúpeniu celej spoločnosti.

Prístupné a viaceré formy zahrnutia vrátane primeraného prispôsobenia zaisťujúceho účinnú účasť

Aby mohla byť účasť zmysluplná, musí byť k dispozícii viacero formátov účasti. Ak účasť prebieha iba prostredníctvom tradičných schôdzok, môže dôjsť k vylúčeniu osôb, ktoré nemôžu cestovať alebo nemajú dostatočnú sebadôveru, aby prehovorili na verejnosti či pred veľkými skupinami. K dispozícii sú rôzne spôsoby umožnenia účinnej účasti, napríklad prostredníctvom skupinových či individuálnych rozhovorov, cieľových skupín s rodinnými príslušníkmi či sebaobhajcov. Účasť je možné zlepšiť aj pomocou internetových ľahko čitateľných dotazníkov zahŕňajúcich zvukové a obrazové prvky.

Bohužiaľ, nestačí osoby s intelektuálnym postihnutím iba prizvať k účasti, pretože tieto osoby môžu čeliť rôznym prekážkam zabraňujúcim účasti a môžu byť vylúčené z diskusie. V prípade osôb s intelektuálnym postihnutím je kľúčové uskutočňovať pravidelné prestávky v schôdzkach. Dôležité príklady primeraného prispôsobenia predstavujú napríklad dobre štruktúrované agendy s jasnými témami, ľahko pochopiteľné texty i včasné

poskytnutie materiálov objasňujúcich pozadie, ktoré umožnia týmto osobám pripraviť sa. Vlády by mali zaistiť aj to, že sa budú osoby s intelektuálnym postihnutím priamo podieľať i na konzultáciách o druhu prispôsobení, ktorý môže byť potrebný.

Budovanie kapacít, zdroje a podporovanie správnych postupov

Osoby s intelektuálnym postihnutím sa nemôžu rovnocenne zúčastňovať, ak nie sú informované o svojich právach, najmä o práve na účasť na záležitostiach, ktoré sa ich týkajú. Preto musia byť osoby s intelektuálnym postihnutím i ich rodinní príslušníci zoznámení s ľudskými právami vrátane práv ustanovených v Dohovore. Musia byť zoznámení aj s postupom zapojenia sa do diskusií týkajúcich sa zásad. Sebadôveru a schopnosti týkajúce sa účasti na schôdzkach je nutné vybudovať prostredníctvom rôznych činností smerujúcich k vybudovaniu kapacít.

Pri poskytovaní činností smerujúcich k vybudovaniu kapacít by však mali byť organizácie osôb so zdravotným postihnutím podporované zmluvnými stranami zastupujúcimi štáty, ako je to vyžadované podľa článku 29. Budovanie kapacít by malo byť dostupné pre rodinných príslušníkov, osoby s postihnutím a ich reprezentatívne organizácie. Kapacitu je možné vybudovať rôznymi spôsobmi, vrátane seminárov, konferencií, literatúry a zdrojov online.

3. Organizovaná občianska spoločnosť v oblasti intelektuálneho postihnutia

V 50. rokoch 20. storočia sa začalo upúšťať od tradičného lekárskeho modelu vnímania intelektuálnych postihnutí a v celej Európe začalo dochádzať k vzniku a rastu organizácií združujúcich rodiny

osôb s intelektuálnym postihnutím. Toto hnutie chcelo dostať svoje deti z nemocníc a liečební a miesto zamerania na liečbu chcelo dosiahnuť zameranie na vzdelanie, školenia a integráciu do spoločnosti.

Založenie Európskej ligy spoločností pre osoby s duševným postihnutím (European League of Societies for Persons with Mental Handicap) v roku 1960 ukázalo, že je v tomto úsilí kľúčové dosiahnuť úzku celoeurópsku spoluprácu. Onedlho potom, v r. 1964, dosiahla táto spolupráca celosvetovú úroveň, v dôsledku čoho sa organizácia premenovala na Medzinárodnú ligu spoločností pre osoby s duševným postihnutím (International League of Societies for Persons with Mental Handicap), ktorá dnes nesie názov Inclusion International.

Korene tohto hnutia založeného na rodine pevne vychádzajú z filozofie samostatnej pomoci. Kedykoľvek nie sú ustanovenia týkajúce sa osôb s intelektuálnym postihnutím dostatočné alebo vyžadujú nové myšlienky a nové druhy služieb poskytujúcich podporu, vedie toto hnutie prácu na vývoji opatrení, lobuje u vlády o získanie potrebnej podpory a v mnohých prípadoch začalo s poskytovaním služieb podpory na základe samostatnej pomoci. Táto činnosť bola podporovaná ďalším dôležitým princípom hnutia – rodinní príslušníci musia tvoriť väčšinu v rozhodovacích orgánoch organizácií.

V 80. rokoch 20. storočia toto hnutie ako prvé uznalo aj to, že sa osoby s intelektuálnym postihnutím musia priamo zúčastňovať na rozhodnutiach, ktoré sa týkajú ich života. Odvtedy došlo v priebehu uplynulých 30 rokov k veľmi významnému rozšíreniu povedomia o tomto princípe a k jeho rastu vo všetkých európskych krajinách. Ľudia s intelektuálnym postihnutím, ktorí bránia vlastné práva, sa začali definovať ako „sebaobhajcovia“.

Dnes existujú skupiny či organizácie združujúce týchto sebaobhajcov vo všetkých európskych krajinách. Organizujú komunitnú podporu a školenia, upozorňujú na problémy a predstavujú dôležitú hnaciu silu pri vývoji zásad. Na európskej úrovni sú organizované v Európskej platforme sebaobhajcov (EPSA).

V niektorých krajinách vytvorili osoby s intelektuálnym postihnutím vlastné štátne, oblastné či lokálne organizácie sebaobhajcov, ktoré sú z právneho hľadiska nezávislými mimovládnyimi organizáciami. V iných krajinách došlo k vytvoreniu skupín pod záštitou rodinných organizácií, ktoré sa rovnocenne podieľajú na rozhodovaní týchto organizácií.

Bez ohľadu na spôsob organizácie však politické uznanie a získavanie prostriedkov predstavujú dva veľmi neľahké prvky v oblasti sebaobhajovania. Európske vlády veľmi často sebaobhajcom neposkytujú potrebnú finančnú podporu. To vedie k tomu, že sa tento dôležitý priamy hlas osôb s intelektuálnym postihnutím musí spoliehať na sporadickú podporu z iných zdrojov.

Európske vlády musia zohrávať dôležitú rolu pri trvaní na tom a zaistení, že budú konzultácie s hnutím pre osoby so zdravotným postihnutím vždy priamo zahŕňať osoby s intelektuálnym postihnutím, nielen osoby, ktoré budú hovoriť v ich mene. Toto politické uznanie príslušných osôb ako rovnoprávných občanov pomôže posilniť ich hlas vo všetkých oblastiach zásad.

4. Potreba dostupných a včasných informácií

Osoby s intelektuálnym postihnutím predstavujú odborníkov na záležitosti,

ktoré sa týkajú ich života, a môžu poskytnúť hodnotné pripomienky k zásadám, ak sú v tomto poskytovaní podporované. Dohovor OSN v preambule uznáva, že postihnutie nepramení iba zo samotných zdravotných príčin, ale aj z prekážok, ktoré zabraňujú osobám s postihnutím v úplnej a účinnej účasti v spoločnosti na rovnoprávnom základe s inými osobami. Nedostatok dostupných a včasných informácií preto môže ďalej prehľbovať sociálne vylúčenie a zabraňovať osobám so zdravotným postihnutím v prejavení svojho názoru v rámci procesu vytvárania zásad.

Aby sa tomu zabránilo a bol dodržaný článok 9 Dohovoru OSN, ktorý uvádza, že informácie určené pre širokú verejnosť by mali byť prístupné osobám so zdravotným postihnutím v „prístupných formátoch a technológiách“, mali by osoby vytvárajúce zásady zaistiť, že osoby s intelektuálnym postihnutím budú mať k dispozícii prostriedky umožňujúce ich účinnú účasť vo všetkých fázach vytvárania zásad.

Nesmieme zabúdať na to, že pre osoby s intelektuálnym postihnutím môžu byť niektoré dokumenty ťažko pochopiteľné alebo môžu potrebovať viac času na porozumenie zložitým problémom. Všetky informácie poskytnuté osobám s intelektuálnym postihnutím by preto mali byť ľahko čitateľné. I keď neexistuje žiadna právna definícia „ľahko čitateľného“ textu, európske normy týkajúce sa uľahčenia čitateľnosti a zrozumiteľnosti informácií² môžu pomôcť osobám vytvárajúcim zásady pri vytváraní prístupných verzií príslušnej dokumentácie.

Existuje niekoľko spôsobov, ako preložiť bežný text do ľahko čitateľnej formy a uistiť sa, že bude preklad pochopiteľný pre osoby so širokým spektrom intelektuálnych postihnutí. Jedným z prístupov je vytvorenie ľahko čitateľného prekladu a následné požiadanie osôb s intelektuálnymi

postihnutiami o jeho korektúru. Ďalší prístup, ktorý vyžaduje väčšiu účasť a je v každom prípade uprednostňovaný, predstavuje spoluprácu s osobami s intelektuálnym postihnutím od začiatku vytvárania textu. V oboch týchto prípadoch je potrebné otestovať ľahko čitateľný text v spolupráci s jednotlivcami i skupinami a zapojiť do testovania osoby so širokým spektrom intelektuálnych postihnutí a rôznou úrovňou skúseností.

V každom prípade by mal byť koncový produkt prispôsobený pre cieľové publikum, mal by byť jasný a vhodný pre príslušnú vekovú skupinu. Zvlášť platí, že s deťmi s intelektuálnym postihnutím by sa malo konzultovať o záležitostiach, ktoré sú pre ne dôležité. Článok 7 Dohovoru OSN jasne uvádza, že deti so zdravotným postihnutím majú „právo slobodne vyjadrovať svoje názory vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ich dotýkajú, pričom sa ich názorom musí venovať náležitá pozornosť, zodpovedajúca ich veku a zrelosti, a v záujme uplatňovania tohto práva im poskytujú pomoc primeranú ich veku a zdravotnému postihnutiu.“ Vlády by mali zaistiť výber najvhodnejšieho formátu predkladania akýchkoľvek informácií, či už ide o písomné informácie, elektronické informácie, zvukové informácie či video.

V písanom texte by mali byť štandardne používané bežné slová, ktoré by mali byť používané v rámci textu konzistentne a v prípade potreby by mali byť vysvetlené. Vety by mali byť krátke a stručné. Každá veta by ideálne mala zahŕňať jednu myšlienku a každý riadok jednu vetu. Mali by ste sa vyhýbať používaniu trpného rodu, percentuálnych hodnôt a veľkých čísel. Pre osoby s intelektuálnym postihnutím môže byť tiež jednoduchšie pochopiť písomné informácie, ak sú tieto informácie sprevádzané textom.

Keďže Dohovor OSN podporuje v článku 9 prístup k novým informáciám a komunikačným technológiám, zvlášť

k internetu, pre osoby so zdravotnými postihnutiami, mali by vlády zaistiť, že sú verejné webové stránky prístupné pre osoby s intelektuálnym postihnutím. Pre webové stránky platia rovnaké pokyny ako pre písaný text, avšak inštalácia rôzneho softvéru (napríklad softvéru na čítanie obrazovky) môže ďalej uľahčiť osobám s intelektuálnym postihnutím navigáciu na stránkach. Pre osoby so zdravotným postihnutím sú veľmi dôležité aj vyhľadávacie nástroje, rovnako ako zaistenie, že domovská stránka webových stránok jasne vysvetľuje účel stránok, či zaistenie konzistencie navigačných panelov na všetkých stránkach konkrétnych webových stránok.

Videá predstavujú veľmi užitočný nástroj pri šírení informácií medzi osobami s intelektuálnym postihnutím. Mali by však byť jednoduché a nemali by presahovať dĺžku 30 minút. Ak sú používané akékoľvek titulky, mali by byť ľahko čitateľné. Titulky musia byť zobrazované dostatočne dlho, aby ich dokázali osoby s intelektuálnym postihnutím prečítať. Akékoľvek zvukové informácie sa musia riadiť podobnými pokynmi. Prezentujúci musia hovoriť pomaly a jasne, robiť odmlky a viackrát opakovať dôležité informácie.

Pretože osoby s intelektuálnym postihnutím môžu vyžadovať viac času na odpoveď na konzultáciu, mali by s tým osoby vytvárajúce zásady pri plánovaní počítať. I keď sebaobhajcom môže trvať dlhšie, než spracujú informácie a pripravia odpoveď, je ich názor kľúčový pri vytváraní zásad ovplyvňujúcich ich život, a mali by byť uskutočnené všetky opatrenia zaisťujúce ich účasť v diskusiách. Je dôležité, aby vlády uznali, že osoby so zdravotnými postihnutiami majú odborné znalosti, a uskutočnili príslušné prispôsobenia, ktoré podporia tieto osoby pri prejavení ich názorov.

5. Pokyny týkajúce sa zapojenia do konzultácií

Zapojenie osôb s intelektuálnym postihnutím do konzultácií má tri hlavné požiadavky:

- Tieto osoby potrebujú získať informácie v ľahko čitateľnom jazyku, ktoré sú relevantné pre ich životnú situáciu.
- Potrebujú omnoho viac času na diskusiu a porozumenie.
- Potrebujú nezávislú podporu, ktorá im pomôže uskutočniť vlastné rozhodnutia.

Podľa našich skúseností je možné prispôbiť všetky konzultácie a schôdzky s občianskou spoločnosťou tak, aby bola umožnená aktívna účasť osôb s intelektuálnym postihnutím. Ak však nie sú splnené podmienky uvedené vyššie, čo platilo dosiaľ pre väčšinu konzultácií, je účasť sebaobhajcov iba symbolická a môže poškodiť sebadôveru účastníkov.

I keď chceme podporiť a povzbudiť všetky úsilie smerujúce k zvýšeniu inkluzivity väčšinových konzultácií, v niektorých situáciách môže byť potrebné uskutočniť konkrétne konzultácie zahŕňajúce iba sebaobhajcov. Tieto konzultácie môžu umožniť diskusiu o konkrétnych problémoch a môžu byť formulované vhodnejším spôsobom.

Pokyny týkajúce sa písomných konzultácií

Písomné konzultácie prostredníctvom internetu predstavujú jeden z hlavných nástrojov používaných osobami vytvárajúcimi zásady na štátnej i celoeurópskej úrovni. Pokyny na konzultáciu so zainteresovanými osobami vydané Európskou radou ustanovujú princípy definície metodológie, ktorá by mala byť použitá. V praxi však stále platí, že osoby s intelektuálnym postihnutím

predstavujúce zainteresované osoby stále riskujú vylúčenie z týchto konzultácií.

To je obvyčajne spôsobené troma problémami s prístupnosťou:

1. Prístupnosť technológie: osoby s intelektuálnym postihnutím majú menšie možnosti prístupu ku konzultáciám online, než iní občania.
2. Prístupnosť obsahu: otázky sú často položené spôsobom, ktorý je zložito pochopiteľný pre občanov EÚ.
3. Prístupnosť kanálov umožňujúcich reagovať na konzultácie: Mnoho osôb s intelektuálnym postihnutím má problémy so zapisovaním svojich názorov. Tieto osoby vyžadujú podporu iných osôb, aby mohli reagovať alebo by im malo byť umožnené odoslať svoje príspevky vo forme zvukovej nahrávky.

Tieto problémy je možné riešiť alebo im predchádzať, ak budú osoby s intelektuálnym postihnutím jasne identifikované ako cieľová skupina v rámci konzultácií.

Pokyny týkajúce sa zapojenia osôb s intelektuálnym postihnutím do väčšinových konzultačných schôdzok

Keď sa na udalostiach zúčastňuje čím ďalej tým viac osôb s intelektuálnym postihnutím spolu s mnohými inými účastníkmi, často sú tieto osoby sklamané, pretože nedokážu sledovať diskusiu a plne sa zapájať. To je spôsobené tým, že neboli úplne dodržané niektoré základné pokyny týkajúce sa prístupnosti.

Organizátor akejkoľvek väčšinovej konzultácie týkajúcej sa zásady by mal zahrnúť od začiatku plánovacieho procesu opatrenia týkajúce sa prístupnosti. Ukázalo sa, že riešenie týchto problémov od začiatku predstavuje pre programy a organizátorov

najúčinnejší spôsob a cestu, ako sa vyhnúť nákladným zmenám. Organizácia Inclusion Europe vyvinula tri kľúčové zdrojové materiály, ktoré túto prácu uľahčujú:

1. „Pokyny pre organizátorov schôdzok a konferencií“, ktoré pomáhajú pri procese plánovania.
2. „Pravidlá pre prednášajúcich“, ktoré môžu byť rozoslané v dostatočnom predstihu pred udalosťou všetkým prednášajúcim.
3. „Pravidlá pre schôdzky“, ktoré by mali byť rozdane spoločne s kartičkami prístupnosti všetkým účastníkom udalosti.

Najdôležitejšie odporúčania sú nasledujúce:

Dokumenty a materiály:

Všetky materiály, ktoré sú kľúčové pre pochopenie a sledovanie konferencie, by mali byť preložené do ľahko čitateľného jazyka. Mali by byť odoslané účastníkom najmenej dva týždne pred udalosťou. Pretože tieto texty predstavujú krátke zhrnutie obsahu celého dokumentu, sú užitočné pre všetkých účastníkov a je ich možné jednoducho preložiť do iných jazykov.

Prípravná schôdzka:

Schôdzka uskutočnená pred samotným začatím konferencie. Všetci účastníci s intelektuálnym postihnutím by mali byť pozvaní spoločne s osobami, ktoré im poskytujú podporu. Cieľom tejto schôdzky je:

- Vysvetliť priebeh konferencie a informovať o tom, ktoré schôdzky budú prístupné a aké opatrenia týkajúce sa prístupnosti je možné očakávať.
- Vysvetliť jednoduchými termínmi témy a obsahy jednotlivých schôdzok.

- Pomôcť účastníkom s intelektuálnym postihnutím prejavíť vlastné názory a formulovať otázky týkajúce sa rôznych tém.
- Pripomenúť účastníkom správne použitie kartičiek prístupnosti a všeobecné pravidlá schôdzky.

Prístupné schôdzky:

Zvlášť v prípade veľkých udalostí nemusí byť vždy možné zaistiť prístupnosť všetkých schôdzok pre osoby s intelektuálnym postihnutím, napríklad počas vedeckých prednášok. Zaistite, aby bol v tomto čase k dispozícii alternatívny program alebo aby boli neprístupné schôdzky rovnomerne rozložené v rámci konferenčného dňa. Veľmi dôležité je aj jasne označiť v programe prístupné schôdzky a na začiatku každej schôdzky ohlásiť, či bude prístupná.

Prestávky:

Pre osoby s intelektuálnym postihnutím môže byť náročné sledovať dlhú schôdzku bez akýchkoľvek prestávok. Prístupné schôdzky by preto nemali byť veľmi dlhé. Ak chcete zvýšiť účasť a pochopenie osôb s intelektuálnym postihnutím, môže byť veľmi užitočné uskutočniť krátku prestávku po prednáške a pred akoukoľvek schôdzkou s otázkami a odpoveďami. V priebehu prestávky budú mať osoby poskytujúce podporu znovu príležitosť vysvetliť niektoré myšlienky, ktorým sa venovala prednáška.

Pracovné skupiny:

Pre všetkých účastníkov schôdzky alebo konferencie (vrátane účastníkov s intelektuálnym postihnutím) môže byť zaujímavé, ak v niektorých okamihoch vytvoríte pracovné skupiny s max. 20 členmi. Výmena skúseností a informácií sú pre účastníkov dôležité a často sú jednoduchšie v menších skupinách, než v priebehu plenárnych schôdzok.

Tlmočenie:

Pri medzinárodných schôdzkach je veľmi dôležité myslieť na vylepšenie porozumenia poskytnutím tlmočenia. Osoby s intelektuálnym postihnutím obyčajne neovládajú cudzie jazyky. V niektorých prípadoch im však môžu tlmočiť osoby poskytujúce podporu. To však vyžaduje istý čas a prednášajúci musí hovoriť veľmi pomaly.

Pravidlá pre prednášajúcich:

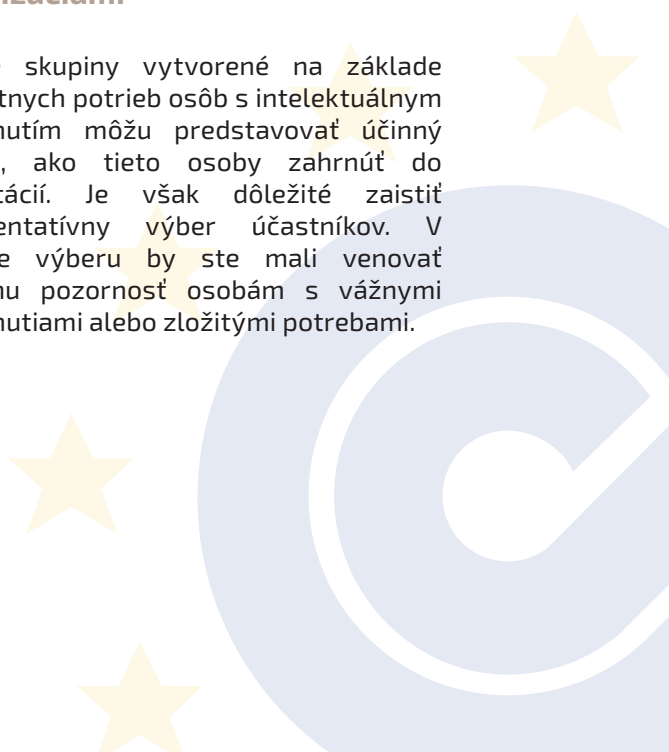
Je veľmi dôležité, aby všetci prednášajúci vedeli, že plánujete prístupnú udalosť, než začnú s prípravou svojich prednášok.

Vizuálne pomôcky:

Vraví sa, že „obrázok je viac ako 1 000 slov“. Vizuálne pomôcky veľmi pomáhajú osobám s intelektuálnym postihnutím sledovať prednášky. Požiadajte všetkých prednášajúcich, aby si pripravili podporný materiál, ktorý tiež používa obrázky a komunikačné symboly. Pri podpore prednášky môžu byť užitočné prezentácie v programe PowerPoint, veľké diagramy či video. Uistite sa, že je k dispozícii potrebné technické vybavenie.

Vytváranie konkrétnych konzultácií s osobami s intelektuálnym postihnutím a ich organizáciami

Cielové skupiny vytvorené na základe konkrétnych potrieb osôb s intelektuálnym postihnutím môžu predstavovať účinný nástroj, ako tieto osoby zahrnúť do konzultácií. Je však dôležité zaistiť reprezentatívny výber účastníkov. V procese výberu by ste mali venovať zvláštnu pozornosť osobám s vážnymi postihnutiami alebo zložitými potrebami.

Dobrym spôsobom, ako organizovať tento druh konzultácií, je zahrnutie reprezentatívnych organizácií či skupín sebaobhajcov. Ak budú mať k dispozícii dostatočný čas na prípravu, môžu diskutovať o problémoch so svojimi členmi a vďaka tomu predstaviť názor väčšieho počtu osôb.

Pri organizovaní takýchto cieľových skupín konzultácií by ste mali účastníkom poskytnúť dostatočný čas na prípravu a dostatočnú podporu skúseného nezávislého pomocníka, ktorý pomôže s diskusiami.

Inclusion Europe
Rue d'Arlon 55 – B
1040 Brussels – Belgium
secretariat@inclusion-europe.org
Tel.: +32-2-502 28 15
Fax : +32-2-502 80 10
www.inclusion-europe.org

Spolufinancovaný Európskej komisie